COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 2.6.2025
COM(2025) 268 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU ȘI COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

privind aplicarea Regulamentului (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (reformare)

{SWD(2025) 135 final}

1. INTRODUCERE

1.1. Context

Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (reformare)[1], denumit în continuare „regulamentul”, reprezintă în mod incontestabil coloana vertebrală a dreptului internațional privat al UE. Acesta stabilește norme uniforme pentru soluționarea conflictelor de competență și stabilește standardul pentru libera circulație a hotărârilor judecătorești, a actelor autentice și a tranzacțiilor judiciare în Uniunea Europeană, cu scopul final de a facilita accesul la justiție în toate domeniile dreptului civil și comercial, în afara domeniului dreptului familiei, al succesiunii și al insolvenței. Acesta a abrogat și a înlocuit Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială[2] („Regulamentul Bruxelles I”). Regulamentul a confirmat și a consolidat în mare măsură dispozițiile actului normativ precedent, dar a introdus și noutăți relevante, cum ar fi eliminarea procedurii de *exequatur*.

Regulamentul, astfel cum a fost modificat în 2014[3], se aplică de la 10 ianuarie 2015 în relațiile dintre toate statele membre, inclusiv Danemarca[4].

1.2. Elaborarea și obiectivele prezentului raport

Prezentul raport a fost elaborat în conformitate cu articolul 79 din regulament. În elaborarea sa, jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene („CJUE” sau „Curtea”)[5] a constituit o sursă esențială de informații cu privire la aplicarea regulamentului. Raportul a utilizat, de asemenea, constatările studiului comandat de Comisie pentru a sprijini elaborarea prezentului raport[6] („studiul”). Statele membre au fost consultate în cadrul acestui studiu și au fost examinate opiniile acestora, precum și elementele suplimentare furnizate de anumite state membre în urma solicitării Comisiei în cadrul reuniunii Grupului de lucru pentru chestiuni de drept civil (chestiuni generale) al Consiliului din 28 februarie 2024.

Prezentul raport s-a bazat, de asemenea, pe constatările proiectului JUDGTRUST[7] și pe informațiile privind aplicarea practică a regulamentului colectate prin intermediul Rețelei Judiciare Europene în materie civilă și comercială în cursul anului 2023. În final, în elaborarea prezentului raport a fost consultată jurisprudența națională relevantă disponibilă.

---

1 JO L 351, 20.12.2012, p. 1.

2 JO L 12, 16.1.2001, p. 1.

3 Regulamentul (UE) nr. 542/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 mai 2014 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1215/2012 în ceea ce privește normele aplicabile cu privire la Curtea unică în materie de brevete și Curtea de Justiție din Benelux, JO L 163, 29.5.2014, p.1. Modificarea urmărea să permită punerea în aplicare a așa-numitului „pachet privind brevetele”, în primul rând, permițând intrarea în vigoare a Acordului privind Curtea Unică în materie de Brevete (JO C 175, 20.6.2013, p. 1) și, în al doilea rând, prin asigurarea conformității acestui acord, precum a Protocolului la Tratatul Benelux din 1965 cu regulamentul.

4 Danemarca aplică regulamentul în concordanță cu Acordul din 19 octombrie 2005 dintre Comunitatea Europeană și Danemarca privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, JO L 299, 16.11.2005, p. 62.

5 S-au luat în considerare numai hotărârile și concluziile avocaților generali emise înainte de 1 aprilie 2025.

6 Studiul a fost elaborat de Milieu SRL și este disponibil la Oficiul pentru Publicații al UE (europa.eu).

7 Proiectul „Regulamentul Bruxelles Ia: un standard pentru libera circulație a hotărârilor judecătorești și încrederea reciprocă în Uniunea Europeană” (JUDGTRUST) finanțat prin programul „Justiție” al Comisiei Europene (JUST-AG-2017/JUST-JCOO-AG-2017) a fost implementat de T.M.C. Asser Instituut în cooperare cu Universität Hamburg, Universitatea din Anvers și Internationaal Juridisch Instituut. Principalele constatări ale proiectului sunt disponibile la adresa: Asser.nl.

Obiectivul raportului este de a prezenta o evaluare globală a aplicării regulamentului, cu un accent special pe aspectele sale cele mai dificile, precum și pe cele enumerate în mod explicit la articolul 79. Se analizează, de asemenea, o serie de aspecte noi și emergente, cum ar fi digitalizarea, acțiunile colective în despăgubire și domeniile care ar putea beneficia de simplificarea și modernizarea normelor actuale.

Documentul de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește prezentul raport include informații suplimentare cu privire la anumite aspecte, inclusiv o analiză mai detaliată, precum și trimiteri la jurisprudența CJUE.

1.3. Prezentare generală a aplicării regulamentului

În general, s-a convenit că regulamentul este un instrument care și-a dovedit pe deplin eficiența și că îmbunătățirile pe care le-a oferit, cum ar fi eliminarea procedurii de *exequatur*, au consolidat cooperarea judiciară în materie civilă și comercială și, ca atare, au fost salutate de statele membre și de părțile interesate. Normele regulamentului, în ansamblu, sunt considerate clare și simple și, din acest motiv, sunt foarte apreciate de practicieni.

Există, de asemenea, un consens larg cu privire la faptul că, în principiu, jurisprudența CJUE oferă suficiente orientări și asistență sistemului judiciar atunci când aplică normele regulamentului. Cu toate acestea, în ceea ce privește anumite aspecte specifice, mai multe state membre consideră că interpretarea regulamentului ridică probleme complexe și sugerează clarificări din partea legiuitorului.

Având în vedere nivelul general de satisfacție cu privire la funcționarea regulamentului, eventualele modificări ar trebui să răspundă unor dificultăți practice reale și nu ar trebui să conducă la o revizuire generală a sistemului funcțional al regulamentului. În special, astfel de modificări ar trebui să vizeze simplificarea în continuare a regulamentului și reducerea sarcinilor administrative, în special pentru părțile defavorizate, cum ar fi consumatorii, sau pentru IMM-uri. În același timp, dificultățile care pot fi soluționate în mod adecvat de jurisprudența viitoare ar trebui excluse din domeniul de aplicare al oricărei intervenții legislative.

2. DOMENIU DE APLICARE ȘI DEFINIȚII

2.1. Domeniul de aplicare (articolul 1)

Regulamentul se aplică în materie civilă și comercială în cauzele cu implicații transfrontaliere. O serie de subiecte care ar putea fi de altfel calificate drept civile sau comerciale sunt excluse în mod expres din domeniul de aplicare. În general, dispozițiile privind domeniul de aplicare funcționează bine, dar unele chestiuni de interpretare par să revină în mod regulat, în special în ceea ce privește noțiunea de implicații transfrontaliere sau excluderea arbitrajului.

Din jurisprudența CJUE și din consultările desfășurate în cadrul studiului rezultă că o serie de aspecte necesită o atenție deosebită în evaluarea aplicării regulamentului:

- standardul care trebuie utilizat pentru a decide dacă o chestiune are implicații transfrontaliere;
- definiția termenilor „civil și comercial”;
- delimitarea acțiunilor legate de insolvență (excluse din domeniul de aplicare);

- excluderea arbitrajului[8].

Excluderea arbitrajului

Aspectele legate de arbitraj au fost excluse din domeniul de aplicare al regulamentului încă de la adoptarea Convenției de la Bruxelles în 1968. Cu toate acestea, regulamentul a consolidat această excludere prin introducerea unei formulări mai clare în considerentul 12, precum și a unei dispoziții specifice la articolul 73 alineatul (2), menită să evite orice suprapunere cu Convenția privind recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine[9] („Convenția de la New York").

În cauza London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association (C-700/20), pronunțată în 2022 în temeiul Regulamentului Bruxelles I, CJUE a statuat că o hotărâre ireconciliabilă pronunțată în care se preiau termenii unei sentințe arbitrale poate împiedica recunoașterea unei hotărâri pronunțate într-un alt stat membru în temeiul articolului 34 alineatul (3) din Regulamentul Bruxelles I (articolul 45 din regulament), dar ulterior a legat aplicabilitatea motivului de refuz de condiția ca aceasta să fie disponibilă numai în cazul în care conținutul sentinței arbitrale ar fi putut face obiectul unei hotărâri pronunțate în conformitate cu normele Regulamentului Bruxelles I. În acest context, trebuie remarcat faptul că hotărârea a fost pronunțată de Curte nu pe baza caracterului ireconciliabil al hotărârii străine cu o sentință arbitrală, ci numai cu referire la hotărârea de confirmare a unei sentințe arbitrale. În același timp, Curtea a statuat că excepția de ordine publică nu poate fi invocată pe baza acestui caracter ireconciliabil.

Studiul a evidențiat o imagine eterogenă. Deși majoritatea respondenților nu s-au confruntat cu probleme în ceea ce privește aplicarea acestei excluderi, jurisprudența națională din opt state membre arată că excepția privind arbitrajul acoperă nu numai recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale, ci și pe cea a hotărârilor care confirmă astfel de hotărâri. Această practică pare să contravină Hotărârii Curții în cauza London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association.

Hotărârea CJUE indică, de asemenea, o altă chestiune, și anume lipsa unei norme de litispendență în ceea ce privește procedurile de arbitraj. De fapt, riscul ca sentințele arbitrale sau hotărârile care confirmă astfel de sentințe să fie ireconciliabile cu alte hotărâri ar fi probabil redus sau chiar eliminat dacă regulamentul ar avea o regulă clară de prioritate în astfel de circumstanțe.

Prin urmare, cu ocazia unei posibile revizuiri viitoare s-ar putea analiza în continuare dacă anumite situații practice pot fi abordate în regulament, de exemplu prin prevederea unei norme clare de litispendență care să prevină situațiile în care o sentință arbitrală/o hotărâre care confirmă o astfel de sentință este ireconciliabilă cu o altă hotărâre.

2.2. Definiții (articolele 2 și 3)

Regulamentul conține o serie de definiții la articolul 2, printre care „hotărâre", „tranzacție judiciară" sau „act autentic".

[8] Cu excepția acestui punct, analizat mai jos, celelalte trei aspecte sunt prezentate mai detaliat în partea I a documentului de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește prezentul raport.

[9] Convenția pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, adoptată la 10 iunie 1958, a intrat în vigoare la 7 iunie 1959 330 UNTS 38.

Definiția „hotărârii” se referă la orice act al puterii judecătorești emis de o „instanță dintr-un stat membru”, indiferent de denumirea acesteia. Regulamentul nu conține o definiție a „instanței”.

Ca noutate în regulament, articolul 2 litera (a) a extins în mod expres definiția hotărârii pentru a include anumite tipuri de măsuri provizorii și de conservare. Cu toate acestea, recunoașterea și executarea unor astfel de măsuri în alte state membre este supusă unui număr de două condiții.

În primul rând, aceasta limitează circulația măsurilor provizorii, nefiind incluse cele dispuse de instanțele competente pe fond în temeiul regulamentului. Aceasta înseamnă că, deși măsurile provizorii pot fi dispuse în continuare de instanțele care au competența de a soluționa cauza pe fond în temeiul legislației naționale, astfel de hotărâri nu pot fi recunoscute și executate în străinătate în temeiul regulamentului.

În al doilea rând, definiția codifică jurisprudența existentă (a se vedea, de exemplu, cauza Denilauler, 125/79) pentru a exclude din circulație măsurile pur *ex parte*. Prin urmare, măsurile provizorii pot fi recunoscute sau executate numai în cazul în care debitorul a fost citat să se înfățișeze sau i s-a comunicat hotărârea care conține măsurile înainte de executare. Această excludere a măsurilor provizorii *ex parte* din circulație în temeiul regulamentului pare să ridice unele probleme practice. De exemplu, studiul a arătat că, în AT și CZ, majoritatea măsurilor provizorii sunt *ex parte* și, prin urmare, nu pot beneficia de executare în temeiul regulamentului. La un nivel mai general, deși sistemul actual favorizează protecția drepturilor procedurale ale pârâtului, este afectat un element-cheie al măsurilor provizorii, și anume capacitatea acestora de a fi executate rapid și eficient. În cadrul regimului actual, un creditor trebuie să aleagă între efectul surpriză inerent procedurilor *ex parte* și o limitare a caracterului executoriu al măsurilor la statul membru în care acestea au fost acordate sau între o hotărâre care poate circula, dar care trebuie să se bazeze pe implicarea prealabilă (și, prin urmare, pe avertizarea) debitorului.

Un alt aspect se referă la autoritățile prevăzute în mod expres la articolul 3 ca fiind o „instanță” în sensul regulamentului. În cauza Pula Parking (C-551/15), atunci când s-a confruntat cu întrebarea dacă notarii croați pot fi încadrați în noțiunea de „instanță” în temeiul regulamentului, CJUE a răspuns negativ, invocând lipsa procedurilor *inter partes* ca motiv principal în conformitate cu jurisprudența anterioară (Denilauler, 125/79). Cu toate acestea, trebuie să se țină seama de faptul că procedura croată este foarte asemănătoare cu procedurile notariale sumare privind ordinele de plată din Ungaria menționată la articolul 3 litera (a) din regulament. Nu este surprinzător – și din perspectiva egalității de tratament – că majoritatea respondenților care au considerat problematică noțiunea de „instanță” provin din Croația și că unele state membre au afirmat că, în cazul unei modificări sau reformări, ar dori să introducă entități suplimentare în cadrul excepțiilor de la articolul 3. Majoritatea covârșitoare a respondenților din studiu nu au identificat nicio problemă cu definițiile din regulament.

Prin urmare, o eventuală revizuire viitoare a regulamentului ar putea analiza în continuare această chestiune, inclusiv posibilitatea de a furniza o definiție sau o descriere a noțiunii de „instanță” care, pe de o parte, ar spori eficacitatea regulamentului și, pe de altă parte, ar putea elimina necesitatea de a prevedea excepții. De asemenea, este necesară o reflecție suplimentară cu privire la noțiunea de măsuri provizorii, în special cu privire la oportunitatea includerii măsurilor *ex parte*.

3. COMPETENȚĂ

3.1. Posibila extindere a normelor de competență la pârâții domiciliați în țări terțe

Normele privind competența prevăzute în capitolul II din regulament se aplică în cazurile în care pârâtul își are domiciliul pe teritoriul unui stat membru, cu excepția unor situații specifice (contracte încheiate cu consumatorii, contracte individuale de muncă, situații în care instanțele au competență exclusivă sau în care o instanță este aleasă de părți). Pentru alte litigii care implică un pârât domiciliat în afara Uniunii, competența este reglementată de legislațiile naționale ale statelor membre[10].

Propunerea Comisiei din 2010 de reformare a Regulamentului Bruxelles I[11] („propunerea din 2010") a sugerat extinderea domeniului de aplicare al regulamentului pentru a include și competența în litigiile în care pârâții își au domiciliul în afara Uniunii. În cursul procesului legislativ, s-a considerat că o astfel de soluție ar fi adecvată în anumite situații, de exemplu în cazul în care una dintre părțile la contract este considerată a fi o parte defavorizată (cum ar fi în contractele încheiate cu consumatorii sau în contractele individuale de muncă), dar că, pentru o aplicare generalizată, ar fi preferabilă o soluție multilaterală. La momentul respectiv, o astfel de soluție multilaterală ar fi putut fi avută în vedere, în special în cadrul Conferinței de la Haga de drept internațional privat.

S-ar fi putut găsi o astfel de soluție în cadrul negocierilor în curs la momentul respectiv care au condus în cele din urmă la adoptarea, în 2019, a Convenției privind recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine în materie civilă sau comercială („Convenția privind hotărârile judecătorești"). Totuși, acest instrument nu conține temeiuri de competență directe, ci se referă doar la competență în mod indirect, ca o condiție prealabilă pentru recunoaștere și executare. În prezent, se lucrează încă la Conferința de la Haga în domeniul competenței, dar este puțin probabil ca această activitate să conducă la o soluție multilaterală obligatorie privind temeiurile directe ale competenței.

Absența unor astfel de norme în regulament ridică mai multe provocări[12]. În primul rând, întrucât legislațiile naționale ale statelor membre variază foarte mult, situația actuală creează un acces inegal la justiție și condiții de concurență inegale pentru întreprinderile și cetățenii din UE și din afara UE care sunt implicați în tranzacții internaționale (în afara UE), în funcție doar de locul în care își au domiciliul. În timp ce părțile din unele state membre pot introduce acțiuni în justiție împotriva pârâților din țări terțe pe baza unei game largi de temeiuri jurisdicționale, inclusiv a unora care sunt uneori exorbitante, alte părți din alte state membre se pot confrunta cu un spectru mai limitat de temeiuri jurisdicționale pentru a acționa în justiție astfel de părți[13]. Această inegalitate este exacerbată și de faptul că hotărârile în cauză pot fi recunoscute și executate în întreaga Uniune în temeiul regulamentului, chiar și în cazul în care competența instanței de origine este exorbitantă.

În plus, această situație pare să aibă un impact negativ asupra afacerilor și a litigiilor în materie de drepturile omului. În acest tip de litigii, victimele[14] ar încerca adesea să acționeze în justiție atât o întreprindere străină cu sediul în afara UE, cât și o societate-mamă care

[10] A se vedea articolul 6 din regulament.

[11] A se vedea Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, 14.12.2010 COM(2010) 748 final.

[12] Astfel cum au confirmat activitățile de consultare desfășurate în cadrul studiului.

[13] Acest lucru ar putea fi relevant, de exemplu, în ceea ce privește influențatorii domiciliați în afara UE care sunt implicați în comercializarea produselor față de cumpărătorii din UE, fără a fi vânzători ai produselor respective.

[14] Indiferent de locul în care este situat domiciliul victimei, în interiorul sau în afara UE.

deține controlul, adesea cu sediul în UE. Diferite state membre au norme diferite privind posibilitatea de a stabili competența în ceea ce privește filiala dintr-o țară terță la sediul societății-mamă. Această situație creează insecuritate juridică și, din nou, pune părțile din Uniune, în speță atât reclamantul, cât și societatea-mamă pârâtă din UE, pe poziții de inegalitate. Normele actuale de la articolul 8, care permit concentrarea procedurilor instanța în raza teritorială a căreia se află domiciliul unuia dintre pârâți, nu se aplică în cazul în care unul dintre aceștia își are domiciliul în afara UE [a se vedea hotărârea în cauza Sapir și alții (C-645/11)]. Aceasta înseamnă că, în cazul în care normele naționale nu permit concentrarea procedurilor, ar putea exista două cauze paralele, una împotriva societății-mamă din UE și cealaltă împotriva filialei din țara terță, cu riscul pronunțării unor hotărâri ireconciliabile.

Studiul a evidențiat o imagine eterogenă a extinderii normelor de competență la pârâții domiciliați în țări terțe. Mulți respondenți nu și-au exprimat opinia dacă lipsa unor astfel de norme constituie o problemă. Majoritatea statelor membre nu au considerat că absența normelor este o problemă, dar unele au criticat situația actuală deoarece determină o creștere a costurilor de tranzacție și o complexitate sporită pentru reclamanți, practicieni și sistemul judiciar.

Prin urmare, o posibilă revizuire viitoare a regulamentului ar putea analiza mai în detaliu chestiunea extinderii normelor de competență pentru a include litigiile care implică pârâți cu domiciliul în afara Uniunii.

3.2. Competență specială (articolele 7-9)

Studiul și rapoartele naționale ale proiectului JUDGTRUST ilustrează în mod nesurprinzător faptul că, printre normele privind competența specială, articolul 7 este invocat cel mai frecvent, în timp ce articolul 8 este rareori aplicat[15] și nu există aproape nicio practică sau discuție în literatura de specialitate referitoare la articolul 9[16].

Articolul 7 fost doar ușor modificat în cursul procesului anterior de reformare și continuă să fie aplicat pe scară largă de către instanțele naționale. Prin urmare, acesta a generat mai multe trimiteri preliminare către CJUE decât orice altă dispoziție a regulamentului.

Majoritatea statelor membre au raportat că aplicarea articolului 7 nu este problematică. Potrivit studiului, nu au fost raportate probleme cu privire la aplicarea articolului 7 alineatele (3)-(7)[17], deoarece acestea continuă să fie rareori aplicate în practică. Cu toate acestea, numeroase sesizări ale instanțelor naționale către CJUE, susținute de răspunsurile mai multor state membre, evidențiază mai multe probleme majore legate de articolul 7 alineatele (1) și (2):

- o interpretare din ce în ce mai largă a domeniului de aplicare al noțiunii de „materie contractuală”;
- stabilirea locului de executare a obligațiilor contractuale;
- stabilirea locului de producere a prejudiciului în cazul unei pierderi pur financiare;
- aplicarea principiului „mozaicului” în cazurile care implică încălcarea drepturilor la viață privată.

[15] Cu toate acestea, trebuie remarcat faptul că sesizările recente ale CJUE indică o utilizare din ce în ce mai frecventă a articolului 8 alineatul (1) în cauzele privind cartelurile. Analiza detaliată a aplicării articolului 8 alineatul (1) este inclusă în partea I a documentului de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește prezentul raport.

[16] Din acest motiv, prezentul raport nu analizează aplicarea articolului 9.

[17] Cu excepția discuțiilor academice privind articolul 7 alineatele (4) și (5) din câteva state membre.

3.2.1. Articolul 7 alineatul (1)

Articolul 7 alineatul (1) stabilește o normă de competență specială în litigiile privind obligațiile contractuale. Cu toate acestea, nu stabilește definiția materiei contractuale și nu furnizează niciun indiciu în această privință.

Hotărârile recente ale CJUE, precum cele în cauzele flightright GmbH (cauzele conexate C-274/16, C-447/16 și C-448/16) și Feniks (C-337/17), ilustrează faptul că noțiunea de „materie contractuală" este interpretată în sens larg. Această noțiune se extinde la acțiunile care pot fi legate de un contract, chiar dacă părțile la procedură nu au încheiat niciun contract[18], dacă contractul este contestat sau nul sau dacă contractul a fost încheiat între părți diferite de cele implicate în procedură.

Studiul și sesizările instanțelor naționale adresate CJUE arată că interpretarea în sens larg a noțiunii de „materie contractuală" poate prezenta dificultăți practice în unele cazuri, în special atunci când o astfel de interpretare diferă de interpretarea unor concepte naționale similare sau este considerată dificil de conciliat cu principiile proximității și previzibilității care stau la baza articolului 7 alineatul (1). În această privință, se sugerează că interpretarea largă a noțiunii „materie contractuală" ar putea conduce la incertitudini juridice semnificative pentru terți, care ar putea fi acționați în justiție la locul de executare a unui contract de care aceștia nu aveau cunoștință. Această preocupare este deosebit de relevantă pentru cererile întemeiate pe acțiunea pauliană, care, potrivit hotărârii Feniks (C-337/17), sunt de asemenea considerate „materie contractuală".

Odată ce o instanță națională stabilește că o situație intră în domeniul de aplicare al articolului 7 alineatul (1), și anume că ține de „materia contractuală", aceasta trebuie să stabilească locul de executare a obligației contractuale. Acest lucru pare a fi dificil din cauza faptului că soluțiile adoptate de CJUE[19] în cauze specifice nu pot fi întotdeauna extinse la cauze cu contexte factuale diferite, în special în situații care implică mai multe locuri de executare și obligații multiple, sau în ceea ce privește contractele care nu implică niciun transfer fizic de bunuri, care sunt din ce în ce mai relevante în economia digitală (de exemplu, contractele de furnizare de servicii digitale sau de conținut digital, inclusiv de date). Acest din urmă aspect este ilustrat de o hotărâre recentă pronunțată în cauza VariusSystems (C-526/23), în care a trebuit să fie stabilit locul de executare pentru un contract în temeiul căruia reclamanta, cu sediul în Austria, a dezvoltat și a furnizat software pentru pârâtă, cu sediul în Germania, pentru evaluarea testelor de depistare a COVID-19 destinate utilizării în centrele de testare germane. În această cauză, instanța de trimitere și-a exprimat îndoiala cu privire la aspectul dacă locul de executare se află în Austria, unde s-a realizat creația intelectuală („programarea") din spatele programului informatic și unde este stabilită întreprinderea sau în Germania, unde software-ul ajunge la client și este accesat și utilizat.

În ceea ce privește stabilirea locului de executare în cauzele care implică mai multe locuri de executare, faptul că instanțele naționale continuă să solicite din partea CJUE îndrumări cu privire la aplicarea articolului 7 alineatul (1) de fiecare dată când o situație din litigiul principal diferă de cele abordate anterior de CJUE sugerează că ar putea fi nevoie de orientări mai generale, cu atât mai mult cu cât norma de la articolul 7 alineatul (1) reglementează nu

[18] De exemplu, în cazul în care un pasager solicită operatorului de transport să plătească o compensație pentru un zbor întârziat, în pofida faptului că respectivul contract a fost încheiat cu un alt operator de transport.

[19] A se vedea, în acest sens, hotărârile din 3 mai 2007, Color Drack, C-386/05, ECLI:EU:C:2007:262, din 9 iulie 2009, Rehder, C-204/98, ECLI:EU:C:2009:439, din 11 martie 2010, Wood Floor Solutions Andreas Domberger GmbH v Silva Trade SA, C-19/09, ECLI:EU:C:2010:137.

numai competența internațională, ci și competența teritorială în interiorul unui stat membru[2021].

În final, în ceea ce privește stabilirea locului de executare, studiul arată că unele state membre își exprimă îngrijorarea cu privire la ceea ce percep ca fiind o structură complexă a articolului 7 alineatul (1). Articolul 7 alineatul (1) prevede o noțiune autonomă a locului de executare pentru două tipuri de contracte (vânzări și servicii) la articolul 7 alineatul (1) litera (b), menținând în același timp formula Tessili aplicată rareori pentru alte tipuri de contracte la articolul 7 alineatul (1) litera (c), deși această formulă este considerată deosebit de complicată și inadecvată în practică. În conformitate cu hotărârea Tessili (12/76), instanțele naționale trebuie să se bazeze pe dreptul național aplicabil pentru a stabili locul de executare în lipsa unui acord al părților în această privință. Aceasta înseamnă că, încă din etapa de evaluare a competenței, instanțele naționale trebuie să se angajeze într-un exercițiu în mai multe etape: acestea trebuie să stabilească mai întâi care este „obligația în cauză", într-o a doua etapă, trebuie să stabilească dreptul material aplicabil pe baza normelor privind conflictul de legi și numai atunci instanțele pot aplica acest drept material național pentru a stabili locul de executare.

Viitoarea revizuire a regulamentului ar putea analiza posibilitățile de simplificare a normelor privind locul de executare prevăzute la articolul 7 alineatul (1).

3.2.2. Articolul 7 alineatul (2)

În timp ce articolul 7 alineatul (1) se referă la obligațiile contractuale, articolul 7 alineatul (2) stabilește norme speciale de competență în materie delictuală. Interpretarea autonomă a noțiunii de „materie delictuală" a generat unele situații complexe[22], dar delimitarea dintre articolul 7 alineatul (1) și articolul 7 alineatul (2) nu a cauzat probleme majore în practică, parțial din cauza orientărilor cuprinzătoare recente furnizate de CJUE în cauza Wikingerhof (C-59/19)[23].

Stabilirea locului prejudiciului în cazurile de pierdere pur financiară și menținerea principiului mozaicului în cazurile care implică încălcarea drepturilor referitoare la personalitate par a fi cele mai problematice aspecte ale aplicării articolului 7 alineatul (2).

---

[20] Probleme similare la aplicarea articolului 7 alineatul (2) în cazurile în care prejudiciul se produce în mai multe locuri au fost evidențiate de instanța neerlandeză în recenta sesizare (Apple, C-34/24).

[21] Potrivit studiului, în astfel de cazuri (și în general în toate cazurile în care stabilirea locului de executare este dificilă), unii specialiști sugerează excluderea posibilității ca reclamanții să poată invoca articolul 7 alineatul (1). În mod alternativ, aceștia sugerează, sub rezerva mai multor condiții, înlocuirea criteriului de la articolul 7 alineatul (1) cu domiciliul reclamantului.

[22] Mai multe state membre au raportat că, în opinia lor, consideră această interpretare autonomă este complexă, inconsecventă și reprezintă o sursă de insecuritate juridică. De exemplu, în cauza Brogsitter (C-548/12), CJUE a hotărât că acțiunea în răspundere civilă în cauză trebuie considerată ca aparținând „materiei contractuale", în pofida calificării sale drept delictuală în temeiul dreptului național. În plus, în conformitate cu jurisprudența CJUE, o noțiune care intră în domeniul de aplicare al Regulamentului Roma II (*culpa in contrahendo*) intră în domeniul de aplicare al articolului 7 alineatul (2) din regulament, în timp ce o altă noțiune (îmbogățirea fără justă cauză) nu intră în domeniul de aplicare al acestuia.

[23] La punctele 32 și 33 din această hotărâre, CJUE a stabilit că o acțiune privește materia contractuală în cazul în care interpretarea contractului încheiat între pârât și reclamant este indispensabilă pentru stabilirea caracterului licit sau, dimpotrivă, ilicit al comportamentului pe care reclamantul îl reproșează pârâtului. Această situație se regăsește printre altele într-o acțiune întemeiată pe dispozițiile unui contract sau pe norme de drept aplicabile în virtutea acestui contract. În schimb, atunci când reclamantul invocă normele de răspundere delictuală sau cvasidelictuală, și anume încălcarea unei obligații impuse prin lege, și nu este indispensabilă examinarea conținutului contractului încheiat cu pârâtul pentru a aprecia caracterul licit sau ilicit al comportamentului reproșat acestuia din urmă, această obligație fiind impusă pârâtului independent de acest contract, cauza acțiunii privește materia delictuală sau cvasidelictuală, în sensul articolului 7 alineatul (2) din regulament.

- *Localizarea pierderilor pur financiare*

În ceea ce privește localizarea prejudiciului pur financiar, CJUE a dezvoltat o jurisprudență substanțială, care poate totuși să nu ofere întotdeauna nivelul dorit de securitate juridică. Se pare că hotărâri precum cele în cauzele Kolassa (C-375/13) și Universal Music (C-12/15)[24] nu au oferit orientări cuprinzătoare, ceea ce a condus la solicitări suplimentare din partea instanțelor naționale de clarificare a articolului 7 alineatul (2).

Din jurisprudența Curții rezultă că simpla localizare a unui cont de investiții nu poate fi considerată suficientă pentru a stabili locul în care se produce o pierdere pur financiară. În plus, nu există încă o abordare clară și coerentă în toate privințele în ceea ce privește circumstanțele specifice care trebuie să fie prezente pentru a stabili competența judiciară în cauzele care implică locul unde s-a produs prejudiciul. Acest lucru este ilustrat de hotărârea în cauza Kronhofer (C-168/02), în care CJUE a statuat că nici locul de domiciliu al reclamantului, nici locul în care sunt concentrate activele acestuia nu pot fi considerate un factor de atribuire a competenței în cazul în care contul de investiții relevant se află într-o altă jurisdicție, dar nu a indicat ce factor de legătură ar fi suficient.

În recenta hotărâre a CJUE în cauza VEB (C-709/19), CJUE s-a bazat pe așa-numita „localizare a pieței” prejudiciului și a hotărât că numai instanțele din statul membru în care o societate cotată la bursă trebuie să își îndeplinească obligațiile legale de raportare au competență internațională și a respins reședința acționarilor care au suferit pierderi financiare în conturile lor de investiții ca factor decisiv pentru stabilirea locului în care s-a produs pierderea. Cu toate acestea, nu este pe deplin clar dacă instanțele naționale trebuie în continuare să ia în considerare aceste două criterii atunci când stabilesc locul pierderii pur financiare.

Incertitudinea cu privire la criteriile pe care instanțele naționale trebuie să le ia în considerare atunci când stabilesc locul pierderii pur financiare în scopul competenței internaționale și teritoriale și lipsa de claritate a jurisprudenței CJUE în această privință nu sunt de dorit și creează un risc de aplicare neuniformă a articolului 7 alineatul (2) din regulament. Din acest motiv, s-a sugerat să se renunțe la alegerea dintre locul faptei cauzatoare și locul materializării prejudiciului în situații care implică un prejudiciu pur financiar și să se acorde competență numai instanțelor de la locul unde s-a produs evenimentul cauzator al prejudiciului (*locus delicti commissi)*[25]. În acest context, trebuie totuși să se țină seama de faptul că, în temeiul Regulamentului Roma II[26], doar țara în care s-a produs prejudiciul poate stabili legea aplicabilă.

- *Încălcarea drepturilor referitoare la personalitate*

În ceea ce privește protecția drepturilor referitoare la personalitate, principalele controverse se referă la aplicarea criteriului locului în care se produce prejudiciul în cazul publicațiilor și a așa-numitului principiu al „mozaicului” stabilit pentru prima dată în cauza Shevill

[24] Atât în cauza Kolassa, cât și în cauza Universal Music, o parte care a suferit o pierdere pur financiară ca urmare a unui contract nefavorabil a solicitat despăgubiri pe bază necontractuală de la un terț care nu era parte la contract, dar care era răspunzător pentru contractul nefavorabil și pentru daunele rezultate. În cauza Kolassa, CJUE a hotărât că instanțele din statul membru în care este domiciliat investitorul și în care se află contul bancar care a suferi prejudiciul sunt competente să soluționeze cererile necontractuale transfrontaliere privind o pierdere pur financiară. În cauza Universal Music, CJUE a constatat că nu ar fi suficient să se analizeze numai locul contului bancar în care prejudiciul financiar s-a materializat în mod direct.

[25] A se vedea Concluziile avocatului general Sánchez-Bordona prezentate la 17 decembrie 2020 în cauza VEB, punctul 33.

[26] Regulamentul (CE) nr. 864/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale (Roma II).

(C-68/93) în ceea ce privește publicațiile pe suport de hârtie și extins ulterior la publicațiile online. În cauza Shevill, CJUE a hotărât că articolul 7 alineatul (2) din regulament atribuie competența instanțelor din fiecare stat membru în care a fost difuzată publicarea și în care victima susține că a suferit un prejudiciu adus reputației sale ca loc în care s-a produs prejudiciul, dar numai în ceea ce privește prejudiciul cauzat în statul respectiv, nu și pentru prejudiciul la nivel mondial[27]. În cauza eDate (C-509/09 și C-161/10), principiul mozaicului a fost extins la cazurile de încălcare online a drepturilor referitoare la personalitate. Cu toate acestea, în cazul conținutului online, instanțele de la locul în care se află centrul intereselor victimei[28] au fost considerate competente să se pronunțe cu privire la întregul prejudiciu[29]. Distincția dintre conținutul online și cel offline ar putea fi criticată ca fiind dificil de aplicat în practică, deoarece majoritatea ziarelor sunt disponibile atât în format tipărit (offline), cât și online[30].

Potrivit studiului și constatărilor proiectului JUDGTRUST, jurisprudența CJUE privind încălcarea drepturilor referitoare la personalitate a fost criticată de mediul academic, de unii avocați generali și de practicieni. Criticii susțin că simpla accesibilitate a conținutului ilicit nu este suficientă pentru a stabili competența în funcție de locul în care s-a produs prejudiciul și că aplicarea principiului mozaicului determină o multiplicare a forurilor care nu servește interesului legitim al niciunei părți și contravine obiectivelor de previzibilitate și de bună administrare a justiției[31].

Această critică este deosebit de relevantă în contextul fenomenului acțiunilor strategice în justiție împotriva mobilizării publice („SLAPP”) pe care Directiva anti-SLAPP[32] recent adoptată urmărește să îl combată. SLAPP constituie un abuz de procedură judiciară, deoarece obiectivul lor nu este de a exercita cu adevărat dreptul de acces la justiție, ci de a servi drept instrument de intimidare a pârâtului. Aceste proceduri se pot baza pe diverse motive, acuzațiile privind defăimarea sau alte încălcări ale drepturilor la viață privată fiind cele mai frecvente. Procesele de defăimare prin care se solicită despăgubiri pentru daune sau ordonanțe prezidențiale vizează adesea jurnaliști și pot fi utilizate în mod intenționat pentru a reduce la tăcere criticile sau pentru a împiedica mass-media să își exercite rolul de „câine de pază”. O astfel de hărțuire judiciară poate fi facilitată prin aplicarea abordării de tip mozaic, care conduce la un număr mare de jurisdicții disponibile care pot fi sesizate de reclamant, inclusiv în paralel, pentru a epuiza resursele pârâtului. Din acest motiv, în cursul negocierilor

[27] Acest prejudiciu poate fi invocat numai în statul membru în care își are domiciliul pârâtul (articolul 4) sau în care s-a produs faptul cauzator al prejudiciului [articolul 7 alineatul (2)].

[28] Înțeles ca referindu-se mai precis la locul în care persoana în cauză obține cele mai importante beneficii economice, politice, sociale sau chiar pur relaționale din reputația sa.

[29] Acest lucru a fost confirmat în cauzele Bolagsupplysningen (C-194/16), Mittelbayerischer Verlag (C-800/19) și Gtflix Tv/DR (C-251/20), precum și faptul că instanțele din orice alt stat membru în care au fost accesibile informațiile sunt competente să se pronunțe numai pentru prejudiciul produs în statul membru respectiv. CJUE a precizat, de asemenea, că numai instanțele competente să se pronunțe asupra întregului prejudiciu pot soluționa cererile având ca obiect eliminarea și rectificarea conținutului presupus denigrator, întrucât asemenea cereri nu pot fi defalcate teritorial pe fiecare stat membru, așa cum este posibil în cazul stabilirii valorii despăgubirilor.

[30] Prin urmare, instanțele sunt obligate să îndeplinească sarcina dificilă de a afla, în centrul intereselor, prejudiciul care a fost cauzat online (care poate fi invocat la nivel mondial) sau offline (care poate fi invocat numai într-un singur stat membru).

[31] La rândul lor, majoritatea statelor membre solicită orientări privind cuantificarea practică a daunelor, distincția dintre reședința obișnuită și centrul intereselor care urmează să fie furnizate fie de CJUE, fie de legiuitor.

[32] Directiva (UE) 2024/1069 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 aprilie 2024 privind protecția împotriva cererilor vădit neîntemeiate sau a procedurilor judiciare abuzive împotriva persoanelor implicate în acțiuni de mobilizare publică („acțiuni strategice în justiție împotriva mobilizării publice”), JO L, 2024/1069, 16.4.2024.

privind Directiva anti-SLAPP, Comisia s-a angajat, prin intermediul unei declarații, să analizeze în continuare această chestiune în contextul viitoarei revizuiri a regulamentului.

În concluzie, deși articolul 7 funcționează în general bine, numeroase sesizări ale instanțelor naționale adresate CJUE, sprijinite de răspunsurile statelor membre, evidențiază probleme legate de aplicarea articolului 7 alineatul (1) și a articolului 7 alineatul (2). În ceea ce privește articolul 7 alineatul (1), principalele probleme sunt interpretarea largă a noțiunii de „materie contractuală” și stabilirea locului de executare. În ceea ce privește articolul 7 alineatul (2), dezbaterile se axează pe dificultățile legate de stabilirea locului prejudiciului în cazul unor pierderi pur financiare, precum și pe relevanța continuă a principiului mozaicului în cazurile care implică încălcarea drepturilor la viață privată. Prin urmare, o viitoare revizuire a regulamentului ar putea lua în considerare modalități de simplificare și modernizare a articolului 7 alineatul (1) și a articolului 7 alineatul (2).

3.3. Norme privind competența de protecție în ceea ce privește contractele încheiate cu consumatorii[33] (articolele 17-19)

Articolele 10-23 din regulament stabilesc normele de competență care vizează protejarea poziției procedurale a părții defavorizate în litigiile privind asigurările, consumatorii și ocuparea forței de muncă.

În comparație cu actele normative care l-au precedat, regulamentul a consolidat și mai mult această protecție. Modificarea majoră, introdusă prin extinderea domeniului de aplicare personal prevăzută la articolul 6 alineatul (1) și prin ajustările ulterioare aduse articolelor 18 alineatul (1) și 21 alineatul (2), le-a permis consumatorilor cu domiciliul într-un stat membru și salariaților să invoce normele privind competența de protecție în litigiile împotriva comercianților și angajatorilor cu domiciliul în afara Uniunii Europene. În plus, modificarea articolului 20 alineatul (1) a permis introducerea de către angajați a unor acțiuni împotriva mai multor angajatori în temeiul articolului 8 alineatul (1), modificând poziția exprimată anterior în cauza Glaxosmithkline (C-462/06)[34].

Normele privind competența de protecție în materie de contracte încheiate cu consumatorii le oferă consumatorilor posibilitatea de a alege între *forum rei* și *forum actoris* pentru contractele încheiate cu consumatorii în sensul articolului 17 din regulament. În schimb, articolul 18 alineatul (2) limitează posibilitatea de a acționa în justiție consumatorii exclusiv la instanțele de la locul în care aceștia își au domiciliul.

Pe baza rapoartelor naționale ale proiectului JUDGTRUST, majoritatea statelor membre consideră că normele din regulament asigură un nivel suficient de protecție a consumatorilor, chiar dacă mediul academic din unele state membre sugerează că nivelul ar trebui îmbunătățit în continuare, de exemplu prin extinderea domeniului de aplicare al articolelor 17-19 la acțiunile în răspundere delictuală, care să le depășească pe cele legate în mod indisolubil de răspunderea în temeiul unui contract pe care un consumator l-a încheiat efectiv cu vânzătorul sau furnizorul.

---

[33] Aplicarea normelor de competență în materie de contracte încheiate cu consumatorii a ridicat majoritatea problemelor în practică. Din acest motiv, analiza aplicării acestor norme este inclusă în textul principal al raportului. Analiza aplicării normelor de competență în materie de asigurări și de contracte individuale de muncă este inclusă în partea I a documentului de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește prezentul raport.

[34] În plus, o nouă normă a fost introdusă la articolul 26 alineatul (2) la norma privind prorogarea tacită de competență ca urmare a hotărârii CJUE în cauza ČPP Vienna Insurance Group (C-111/09): instanța sesizată este în prezent obligată să se asigure că o parte defavorizată (pârâtul) este informată cu privire la dreptul de a invoca excepția de necompetență și cu privire la consecințele înfățișării sau ale neînfățișării sale.

Dificultățile majore legate de aplicarea normelor privind competența de protecție în materie de contracte încheiate cu consumatorii se referă la:

- noțiunea de „consumator”;
- noțiunea de „direcționare a activității comerciale”;
- excluderea contractelor de transport de la articolul 17 alineatul (3);
- inaplicabilitatea normelor de competență în acțiunile colective în despăgubire[35].

a) Noțiunea de „consumator” și consecințele schimbării domiciliului consumatorului

Studiul a subliniat provocările pe care le implică clasificarea unei persoane drept consumator.

Ca regulă generală, CJUE interpretează noțiunea de „consumator” în mod restrictiv și o definește în contrast cu noțiunea de „operator economic” (un profesionist)[36]. Cu toate acestea, în unele cazuri, CJUE pare să fi adoptat o interpretare oarecum mai largă. De exemplu, în cauza Petruchová (C-218/18), CJUE a concluzionat pentru investițiile online că doar expertiza financiară nu exclude statutul de consumator. În mod similar, în cauza Personal Exchange International (C-774/19), un jucător de poker online a fost considerat consumator, deși a jucat jocul timp de un număr mare de ore pe zi și a primit câștiguri substanțiale, atât timp cât nu a declarat în mod oficial o astfel de activitate și nici nu a oferit-o unor terți ca serviciu plătit. În cauza Schrems (C-498/16), CJUE a hotărât că schimbarea utilizării contului Facebook de la un cont neprofesional exclusiv la unul parțial profesional nu determină pierderea statutului de „consumator” în sensul regulamentului, cu condiția ca utilizarea esențialmente neprofesională a acestor servicii, pentru care a încheiat inițial un contract, să nu fi dobândit ulterior un caracter esențialmente profesional. În mod concret, Curtea a statuat că utilizarea contului pentru activități de publicare de cărți, conferințe, exploatare de site-uri, strângere de fonduri și acceptare de cesiuni de drepturi de la numeroși consumatori în vederea valorificării în justiție a acestor drepturi nu implică pierderea calității de „consumator” a unui utilizator privat de cont Facebook.

În schimb, în cauza Wurth Automotive GmbH (C-177/22), CJUE a invocat hotărârea sa anterioară în cauza Gruber (C-464/01) pentru a statua că, atunci când se stabilește dacă o persoană poate fi considerată consumator, se poate lua în considerare și aspectul dacă pretinsul consumator, prin propriul comportament față de cocontractantul său, ar fi dat acestuia din urmă impresia că acționa în scopuri profesionale, astfel încât cocontractantul putea în mod legitim să ignore finalitatea extraprofesională a tranzacției în cauză. Dacă aceasta ar fi situația, normele speciale de competență în materia contractelor încheiate de consumatori nu s-ar aplica în pofida existenței obiective a unui contract încheiat cu consumatorii.

b) Noțiunea de „direcționare a activității comerciale”

În cauzele Pammer (C-585/08) și Hotel Alpenhof (C-144/09), CJUE a statuat că printre factorii care permit să se stabilească dacă o activitate este direcționată spre statul membru de domiciliu al consumatorului se numără „toate expresiile neechivoce ale intenției de a atrage consumatorii din acel stat membru” și o listă destul de vastă și neexhaustivă de circumstanțe care pot fi luate în considerare în acest scop[37]. Printre aceste circumstanțe se numără natura internațională a activității în cauză, cum ar fi anumite activități turistice; menționarea unor

[35] Acest aspect este abordat la punctul 6.1 din raport.

[36] A se vedea în acest sens hotărârea în cauza Schrems (C-498/16), punctul 29 și jurisprudența citată.

[37] Punctul 80.

coordonate telefonice cu indicarea prefixului internațional; utilizarea unui nume de domeniu de prim nivel, diferit de cel al statului membru în care are sediul comerciantul, de exemplu „.de”, sau utilizarea unor nume de domeniu de prim nivel neutre precum „.com” sau „.eu”; descrierea unor itinerarii având ca punct de plecare unul sau mai multe alte state membre către locul de prestare a serviciului și menționarea unei clientele internaționale alcătuite din clienți domiciliați în diferite state membre, în special prin prezentarea unor impresii ale unor astfel de clienți[38].

Cu toate acestea, instanțele naționale au continuat să adreseze întrebări preliminare în diferite cauze care implicau oferirea de servicii și de produse pe internet[39], demonstrând astfel că interpretarea și aplicarea cerinței de direcționare a activității comerciale în sensul articolului 17 alineatul (1) litera (c) din regulament rămân problematice într-un context digital.

c) Excluderea contractelor de transport de la articolul 17 alineatul (3)

Normele regulamentului privind competența în materia contractelor încheiate cu consumatorii acoperă toate tipurile de contracte. Singura excepție este prevăzută la articolul 17 alineatul (3) privind contractele de transport, altele decât cele care, pentru un preț forfetar, oferă o combinație între călătorie și cazare.

Deși motivele care stau la baza unei astfel de excluderi nu au evoluat, și anume normele sectoriale speciale din convențiile internaționale și din alte instrumente ale UE privind transporturile se aplică în continuare, studiul și rapoartele naționale arată că multe state membre consideră în prezent că excluderea este nejustificată și solicită eliminarea acesteia. Unele state membre afirmă că această excludere limitează accesul consumatorilor la justiție în litigiile privind drepturile pasagerilor care folosesc transportul aerian, în special în cazurile în care domiciliul consumatorului nu coincide cu locul de plecare sau de sosire a avionului, care sunt forurile disponibile în funcție de locul de executare.

În plus, studiul arată că, din cauza faptului că nu sunt acoperite contractele de transport, rezultă o aplicare inegală a regulamentului în statele membre. Mai multe state membre stabilesc competența pentru astfel de contracte pe baza normelor generale din regulament (DE, DK, BG, NL, PT), a convențiilor internaționale care prevalează asupra regulamentului (CY, DE, HU, IT, PT) sau a normelor naționale (LT, PT).

Pentru a decide dacă excluderea ar trebui menținută sau eliminată din regulament, este necesar să se evalueze, în special, dacă alte instrumente ale UE sau acorduri internaționale oferă o protecție adecvată consumatorilor în ceea ce privește competența internațională.

În concluzie, normele privind competența de protecție din regulament funcționează în general bine și le oferă consumatorilor un nivel satisfăcător de protecție. Cu toate acestea, anumite aspecte ale protecției consumatorilor ar putea fi clarificate suplimentar prin jurisprudență sau ar putea fi consolidate printr-o intervenție legislativă, sub rezerva unei analize suplimentare în cursul revizuirii.

---

[38] Punctul 81.

[39] În ceea ce privește, în special, articolul 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001, a se vedea hotărârile în cauzele Mühlleitner (C-190/11), Emrek (C-218/12) și Hobohm (C-297/14). Mai recent, a se vedea, de exemplu, întrebarea preliminară în cauza Commerzbank (C-296/20), care privește interpretarea dispoziției identice din Convenția de la Lugano; în cauza Lännen MCE (C-104/22), care a vizat interpretarea acestei noțiuni în domeniul mărcii UE.

3.4. Competența exclusivă (articolul 24)

Dispozițiile privind competența exclusivă care au întâietate față de normele generale și care sunt obligatorii sunt cuprinse în secțiunea 6 din capitolul II din regulament, care constă într-un singur articol, articolul 24. Cu excepția codificării jurisprudenței GAT (C-4/03) la articolul 24 alineatul (4), regulamentul nu a modificat suplimentar acest punct de competență.

Studiul arată că statele membre nu au identificat dificultăți majore legate de aplicarea acestui punct de competență și nici nu au raportat o jurisprudență națională limitată în această privință. Principala critică privește modificarea unică adusă de regulament, și anume extinderea domeniului de aplicare al articolului 24 alineatul (4) la procedurile referitoare la valabilitatea brevetelor în cazul în care problema este invocată în apărare[40].

Unele state membre, susținute de avocatul general Emiliou[41], au criticat codificarea jurisprudenței GAT la articolul 24 alineatul (4), deoarece nu oferă claritate cu privire la aspectul dacă încălcarea unui drept de proprietate industrială intră în domeniul său de aplicare; extinderea soluției adoptate de CJUE într-o cauză foarte specifică („anormală") referitoare la o acțiune prin care o societate a solicitat instanțelor germane să constate că *nu* a încălcat două brevete franceze deținute de o societate germană („declarație negativă") la cazurile „normale" de contrafacere a brevetelor; evidențierea în sistemul de competență exclusivă, în măsura în care alte norme de la articolul 24 nu se aplică procedurilor în care chestiunile menționate sunt invocate numai prin intermediul unui memoriu în apărare; permiterea abuzului prin intermediul așa-numitelor revendicări „torpilă" și obstrucționarea dreptului titularului brevetului la o cale de atac efectivă, precum și a cerinței privind eficiența procedurii și buna administrare a justiției.

În plus, s-a pus întrebarea dacă articolul 24 ar putea avea un „efect reflex" (*effet réflexe*) și dacă instanțele statelor membre sunt obligate să se pronunțe cu privire la litigiile care intră în domeniul de aplicare al articolului 24 și care prezintă legături puternice cu state terțe. În special, s-a pus întrebarea dacă articolul 24 oferă o opțiune instanțelor din statele membre sau le obligă să nu se pronunțe, deși pârâtul își are domiciliul în statul membru sau instanța din statul membru își poate întemeia competența pe alte norme din regulament, în cazurile în care un brevet este înregistrat sau un bun imobil este situat într-un stat terț, la fel ca în cazul brevetelor înregistrate sau al bunurilor imobile situate în alte state membre.

Hotărârea recentă a CJUE în cauza BSH Hausgerät (C-339/22) a oferit un răspuns la întrebarea care anterior separase instanțele din statele membre și mediul academic în două tabere opuse. În această hotărâre, CJUE a clarificat faptul că articolul 24 alineatul (4) nu are un „efect reflex"[42]. Această concluzie poate fi extrapolată la întregul articol 24.

În plus, în hotărârea în cauza BSH Hausgeräte (C-339/22), CJUE a clarificat și mai mult hotărârea GAT, stabilind că o instanță din statul membru de la domiciliul pârâtului, sesizată în temeiul articolului 4 alineatul (1) din regulament cu o acțiune în contrafacerea unui brevet eliberat într-un alt stat membru, rămâne competentă să soluționeze această acțiune atunci când, în cadrul acesteia, pârâtul menționat contestă, pe cale de excepție, valabilitatea brevetului respectiv, în condițiile în care competența de a se pronunța cu privire la această valabilitate le revine exclusiv instanțelor din acest alt stat membru.

[40] Câteva state membre au raportat o serie de alte dificultăți legate de aplicarea articolului 24: distincția problematică dintre drepturile *in rem* și drepturile *in personam* și jurisprudența inconsecventă în materie.

[41] Concluziile avocatului general Emiliou din 22 februarie 2024 în cauza BSH Hausgeräte, C-339/22, ECLI:EU:C:2024:159.

[42] Întrebările adresate de instanța suedeză priveau interpretarea și domeniul de aplicare al articolului 24 alineatul (4) din regulament într-un litigiu privind contrafacerea unui brevet în care pârâtul invoca nulitatea brevetelor în cauză în țările în care erau depuse sau înregistrate.

În concluzie, normele care stabilesc competența exclusivă a regulamentului funcționează în general bine. Cu toate acestea, o viitoare revizuire a regulamentului ar putea reexamina formularea articolului 24 alineatul (4) care vizează codificarea jurisprudenței GAT în lumina evoluțiilor recente din cauza BSH Hausgeräte.

4. RECUNOAȘTERE ȘI EXECUTARE

Regulamentul a eliminat necesitatea unei hotărâri de încuviințare a executării (*exequatur*) pentru a obține executarea unei hotărâri străine, o schimbare justificată pe baza încrederii reciproce în administrarea justiției între statele membre. Noul sistem funcționează destul de bine în practică și a avut un efect pozitiv asupra reducerii costurilor și a volumului de muncă al instanțelor[43]. Există unele variații naționale legate în special de interpretarea motivelor de refuz, dar acest lucru nu afectează buna funcționare generală a sistemului de recunoaștere și executare. Curtea a interpretat aceste motive de refuz în mod consecvent de-a lungul anilor, iar cele câteva cauze introduse în temeiul regulamentului nu modifică această situație. În concluzie, deși nu au fost raportate probleme specifice legate de (noul) sistem de recunoaștere și executare, o serie de aspecte tehnice ar putea justifica o reflecție suplimentară în cadrul unui posibil proces de revizuire viitor.

Aplicarea motivelor de refuz

Articolul 45 din regulament enumeră o serie de motive care pot conduce la refuzul recunoașterii și al executării. Aceste motive variază de la încălcarea ordinii publice în statul membru solicitat, la notificarea sau comunicarea corespunzătoare a procedurii pârâtului care nu s-a prezentat la proces și la caracterul ireconciliabil cu alte hotărâri.

Noțiunea de ordine publică a făcut obiectul mai multor sesizări ale Curții. Deși lasă interpretarea acestei noțiuni la latitudinea instanțelor naționale, Curtea poate controla limitele acestei aplicări (Diageo Brands, C-681/13). De exemplu, în cauza H Limited (C-568/20), Curtea a reiterat jurisprudența sa constantă potrivit căreia ordinea publică ar trebui interpretată în mod restrictiv și recurgerea la aceasta „nu poate fi admisă decât în ipoteza în care recunoașterea hotărârii pronunțate în acest stat membru ar constitui o încălcare vădită a unei norme de drept considerate a fi esențială în ordinea juridică a statului solicitat sau a unui drept recunoscut ca fundamental în această ordine juridică”. Într-o cauză mai recentă [Real Madrid Club de Fútbol (C-633/22)], Curtea a considerat că o încălcare vădită a unui drept fundamental în temeiul Cartei drepturilor fundamentale a UE poate constitui o încălcare a ordinii publice care justifică refuzul executării. Curtea a recunoscut în aceeași hotărâre că principiul încrederii reciproce impune tuturor statelor membre să considere că alte state membre respectă dreptul Uniunii, în special drepturile fundamentale consacrate de aceasta.

La nivel național, ordinea publică este rareori invocată pentru a refuza recunoașterea și executarea și, atunci când este invocată, este rareori încununată de succes[44]. Acest lucru arată că, în general, instanțele naționale urmează jurisprudența Curții și aplică o interpretare restrictivă a acestei noțiuni.

Articolul 45 alineatul (1) literele (c) și (d) conțin două motive de refuz care se referă la o hotărâre ireconciliabilă între aceleași părți în statul membru solicitat [litera (c)] sau la o hotărâre anterioară între aceleași părți și pentru aceeași cauză pronunțată într-un alt stat

[43] Într-adevăr, deși studiul a confirmat aceste constatări în multe state membre, unii respondenți au subliniat, de asemenea, un impact mai limitat, în principal din cauza persistenței motivelor de refuz.

[44] Proiectul JUDGTRUST arată că acest motiv de refuz este rareori invocat în unele state membre (ET, FR, IT, NL). Chiar și atunci când este invocat mai frecvent, instanțele îl aplică rar pentru a refuza recunoașterea și executarea (BG, PL).

membru sau într-un stat terț [litera (d)]. În cauza London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance (C-700/20), Curtea a ridicat întrebări cu privire la importanța respectării normelor privind litispendența prevăzute la articolele 29-30 în contextul invocării motivului de refuz al hotărârilor ireconciliabile[45].

Într-adevăr, cu excepția cazului în care instanța de origine are competență exclusivă, regulamentul nu conține niciun mecanism de control al normelor privind litispendența aplicabile în temeiul articolelor 29-30[46]. Contrar acestor dispoziții, care favorizează prima instanță sesizată, articolul 45 alineatul (1) litera (d) favorizează hotărârea anterioară, chiar și în cazul în care procedura a început după cele care au condus la recunoașterea și executarea hotărârii. Pe de altă parte, articolul 45 alineatul (1) litera (c) nu conține nicio cerință temporală, dar domeniul său de aplicare este mai larg decât cel al normelor privind litispendența.

Prin urmare, deși motivul de refuz legat de ordinea publică nu pare să genereze dificultăți practice, o posibilă revizuire viitoare a regulamentului ar putea analiza în continuare coerența dintre articolul 45 alineatul (1) literele (c) și (d) și normele privind litispendența.

5. RELAȚIA CU ALTE INSTRUMENTE (ARTICOLELE 67-74)

Regulamentul nu a modificat în mod substanțial normele care reglementează relația sa cu alte instrumente ale UE sau internaționale, cu excepția noilor dispoziții de la articolul 73 menite să permită punerea în aplicare a așa-numitului „pachet privind brevetele" de la articolele 71a-71d și clarificarea relației dintre regulament și Convenția de la Lugano[47], Convenția de la New York[48] și convențiile și acordurile bilaterale dintre statul terț și un stat membru încheiate înainte de 1 martie 2002.

Aplicarea acestor norme în statele membre este foarte inegală. Întrucât Curtea unică în materie de brevete a devenit operațională abia la 1 iunie 2023, articolele 71a-71d nu au influențat încă practica judiciară în niciunul dintre statele membre sau la nivelul judiciar al Uniunii. În schimb, în majoritatea statelor membre se observă o aplicare extinsă a articolului 71 de către instanțele naționale. Lista convențiilor internaționale care au declanșat aplicarea articolului 71 în diferite state membre este destul de vastă, fiind menționate cel mai adesea CMR[49] și alte convenții în domeniul transporturilor.

În hotărârea sa în cauza TNT Express Netherland (C-533/08), Curtea a hotărât că dispoziția din Regulamentul Bruxelles I identică cu actualul articol 71 vizează coordonarea regulamentului cu convențiile internaționale specializate. În plus, Curtea a precizat că o astfel de coordonare trebuie să fie pusă în aplicare fără a aduce atingere principiilor fundamentale care stau la baza regulamentului, în special libera circulație a hotărârilor în materie civilă și comercială, previzibilitatea în ceea ce privește competența judiciară, buna administrare a

[45] Cauza respectivă se referea la situația specifică în care hotărârea instanței sesizate în al doilea rând este o hotărâre pronunțată în termenii unei sentințe arbitrale.

[46] Acest lucru a devenit clar în hotărârea în cauza Liberato, o cauză soluționată în 2019 de Curte în temeiul Regulamentului Bruxelles I. În această hotărâre, Curtea a afirmat că instanțele din statul membru al primei instanțe sesizate nu pot refuza recunoașterea doar pentru acest motiv, chiar și în cazul încălcării normei de litispendență. De asemenea, o astfel de încălcare nu este vădit contrară ordinii publice a statului membru solicitat.

[47] Convenția privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială din 30 octombrie 2007, JO L 339, 21.12.2007, p. 1.

[48] Convenția pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, adoptată la 10 iunie 1958, care a intrat în vigoare la 7 iunie 1959 330 UNTS 38 Convenția de la New York).

[49] Convenția referitoare la contractul de transport internațional de mărfuri pe șosele, semnată la Geneva la 19 mai 1956, astfel cum a fost modificată prin protocolul semnat la Geneva la 5 iulie 1978.

justiției, reducerea la minimum a riscului procedurilor concurente și încrederea reciprocă în administrarea justiției în Uniunea Europeană. În această hotărâre, Curtea a stabilit așa-numitul „test TNT” pe care instanțele naționale trebuie să îl aplice în situațiile în care se aplică normele regulamentului și cele ale unei convenții specializate, care intră în domeniul de aplicare al articolului 71 din regulamentul respectiv, pentru a se asigura că normele convențiilor specializate se aplică numai atunci când acestea nu afectează în mod negativ principiile fundamentale care stau la baza regimului Bruxelles. CJUE a reiterat aceste principii în repetate rânduri, cel mai recent în cauza Gjensidige (C-90/22).

Ordonanța de trimitere a Curții Supreme din Lituania în cauza Gjensidige (C-90/22) ilustrează bine dificultățile cu care se confruntă instanțele naționale atunci când aplică articolul 71 din regulament. Aceste dificultăți sunt cauzate în primul rând de caracterul vag al testului TNT și se consideră că pun în pericol aplicarea uniformă a articolului 71 în toate statele membre, cu atât mai mult cu cât alte state membre au raportat provocări similare.

În concluzie, în general, dispozițiile regulamentului care reglementează relația dintre regulament și alte instrumente ale UE și convenții internaționale, atunci când sunt aplicate, par să funcționeze bine și să ofere claritatea necesară cu privire la locul regulamentului în cadrul sistemului de instrumente ale UE și internaționale care reglementează, de asemenea, chestiuni de competență internațională sau de recunoaștere și executare a hotărârilor judecătorești. Cu toate acestea, o revizuire viitoare ar putea analiza posibilitatea de a clarifica mai bine articolul 71 în lumina interpretării furnizate de CJUE.

6. ASPECTE ORIZONTALE

6.1. Acțiuni colective în despăgubire

Regulamentul nu prevede norme specifice aplicabile acțiunilor colective, de obicei acțiunilor în care un grup de reclamanți solicită despăgubiri de la unul sau mai mulți pârâți, denumite acțiuni colective în despăgubire, astfel cum sunt definite în Recomandarea Comisiei Europene din 2013[50]. Acțiunile în reprezentare pentru protecția intereselor colective ale consumatorilor, astfel cum sunt prevăzute în Directiva (UE) 2020/1828 privind acțiunile în reprezentare[51], se încadrează în definiția acțiunilor colective din ultima recomandare. Au fost ridicate o serie de întrebări cu privire la aspectul dacă aplicarea normelor de drept comun privind competența judiciară în materie delictuală sau în materia contractelor încheiate cu consumatorii este adecvată scopului pentru a soluționa în mod eficace acțiunile colective în despăgubire.

CJUE a soluționat acest tip de cauze în mai multe rânduri: În cauza Henkel (C-167/00), Curtea a concluzionat că articolul 5 alineatul (3) din Convenția de la Bruxelles [articolul 7 alineatul (2) din regulament] se aplică acțiunilor introduse de o organizație care reprezintă interesele consumatorilor. Cu toate acestea, Curtea a considerat, de asemenea, că protecția specială acordată consumatorilor individuali în secțiunea 4 din regulament nu se aplică unor astfel de organizații. În cauza Schrems (C-498/16), Curtea a statuat că, în cazul în care drepturile au fost cesionate unui reclamant consumator de către alți consumatori, domiciliați în același stat membru sau în alt stat (într-un alt stat membru sau chiar în afara UE),

[50] A se vedea Recomandarea Comisiei din 11 iunie 2013 privind principii comune aplicabile acțiunilor colective în încetare și în despăgubire introduse în statele membre în cazul încălcării drepturilor conferite de legislația Uniunii (2013/396/UE), JO L 201 din 26.7.2013.

[51] Directiva (UE) 2020/1828 a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2020 privind acțiunile în reprezentare pentru protecția intereselor colective ale consumatorilor și de abrogare a Directivei 2009/22/CE (Text cu relevanță pentru SEE), (JO L 409, 4.12.2020, p. 1).

reclamantul nu poate invoca competența la domiciliul său pentru aceste drepturi cesionate în temeiul articolului 18 din regulament.

În alte două decizii în cauzele privind acțiunile colective în despăgubire, Curtea a furnizat clarificări suplimentare cu privire la aplicarea articolului 7 alineatul (2) în astfel de situații, și anume că locul în care s-a produs fapta prejudiciabilă trebuie evaluat pentru fiecare creanță, indiferent de eventualele cesiuni sau conexări de creanțe ce pot avea loc ulterior (CDC Hydrogen Peroxide SA, C-352/13), sau că locul unde s-a produs prejudiciul în cazul vehiculelor echipate cu un program ilegal este în statul membru în care au fost achiziționate bunurile cu defect (VKI/Volkswagen, C-343/19). Chestiunea interpretării articolului 7 alineatul (2) în acest context a apărut și într-o cauză recentă, încă pendinte la momentul finalizării prezentului raport (Stichting Right to Consumer Justice/Apple, C-34/32). În această cauză, au fost adresate Curții mai multe întrebări privind interpretarea locului unde s-a produs fapta prejudiciabilă sau în care s-a produs prejudiciul în cadrul unei cereri de despăgubire pentru o presupusă încălcare a dreptului Uniunii în materie de concurență de către o platformă online care este, în principiu, accesibilă la nivel mondial. În concluziile sale din 27 martie 2025, avocatul general Sánchez-Bordona a concluzionat că, pentru ambele locuri, un factor esențial de legătură este domiciliul utilizatorului. Este important de remarcat faptul că avocatul general a considerat că articolul 7 alineatul (2) nu ar trebui interpretat în mod diferit în cazul în care acțiunea este introdusă de o entitate care este calificată, în temeiul dreptului intern, să introducă acțiuni în reprezentare. În sfârșit, avocatul general a considerat că o normă procedurală națională care permite unei instanțe să conexeze acțiuni similare pendinte în același stat membru este compatibilă cu articolul 7 alineatul (2).

Toate problemele ridicate în aceste cauze au fost legate de competența instanțelor, și anume de aplicarea dificilă actuală a articolului 7 alineatul (2) în ceea ce privește acțiunile colective din cauza imposibilității de a conexa procedurile în cadrul unei instanțe sau a absenței posibilității de a conexa procedurile la instanța în raza teritorială a căreia se află domiciliul unuia dintre reclamanți (*forum actoris*) în cazul acțiunilor colective ale consumatorilor, în cazul în care consumatorii își au domiciliul în același stat membru sau în state membre diferite[52].

Se pare că regulamentul poate crea sarcini inutile pentru reclamanți în acțiunile colective în despăgubire, deoarece, în majoritatea cazurilor, aceștia ar trebui să se adreseze mai multor instanțe pentru a introduce o acțiune în justiție. Acest lucru poate conduce la pronunțarea de hotărâri ireconciliabile. Deși norma privind cererile conexe de la articolul 30 din regulament poate oferi soluții la această situație, reclamanții trebuie în continuare să depună cererea la diferite instanțe înainte de o posibilă conexare la prima instanță sesizată. Acest lucru creează o sarcină suplimentară pentru reclamanți, în special dacă aceștia sunt părți defavorizate.

Prin urmare, o posibilă revizuire viitoare a regulamentului ar putea analiza în continuare această chestiune, în special pentru a stabili dacă regulamentul reglementează în mod satisfăcător competența în ceea ce privește cererile colective (ale consumatorilor).

6.2. Impactul digitalizării asupra regulamentului

Transformarea digitală a început cu mult înainte de adoptarea regulamentului, dar s-a accelerat într-un mod fără precedent, având în vedere și criza provocată de pandemia de COVID-19. A avut loc o schimbare de amploare a activităților comerciale de la cele predominant offline la online, inclusiv utilizarea platformelor de comunicare socială, a dispozitivelor inteligente, a criptomonedelor și a tehnologiilor blockchain, precum și o explozie a cererii de muncă la distanță și pe platforme, care a accelerat transformarea digitală

[52] Studiul a identificat aceeași problemă a posibilităților foarte limitate de conexare.

a locurilor de muncă în Uniunea Europeană și în afara acesteia. În același timp, criza provocată de pandemia de COVID-19 a subliniat, de asemenea, importanța digitalizării procedurilor judiciare pentru asigurarea accesului la justiție.

6.2.1. Digitalizarea „conținutului”

Multiplicarea relațiilor „digitale” care sunt intrinsec ateritoriale și utilizarea din ce în ce mai frecventă a tehnologiilor digitale care au un caracter ubicuu au generat, în mod deloc surprinzător, provocări multiple pentru aplicarea regulamentului, care stabilește norme de competență bazate în mod tradițional pe factori de legătură geografici.

Sesizările CJUE prin care se solicită orientări cu privire la aplicarea regulamentului în cazul „conținutului digital” ilustrează bine aceste provocări principale. Instanțele naționale întâmpină dificultăți atunci când stabilesc dacă acordul de prorogare de competență a fost încheiat în mod valabil online (Tilman, C-358/21), locul de executare în ceea ce privește livrarea de bunuri digitale sau furnizarea de servicii online (VariusSystems, C-526/23), locul în care prejudiciul este cauzat de o aplicație care poate fi descărcată la nivel mondial (Apple, C-34/24), pentru a menționa doar câteva.

Creșterea preconizată a utilizării tehnologiilor blockchain, digitalizarea sporită a înființării de întreprinderi, implementarea inteligenței artificiale în mai multe sectoare și crearea de metaversuri vor ridica cu siguranță noi întrebări și provocări. De exemplu, pseudonimizarea (sau anonimatul) părților implicate în tranzacții sau numărul adesea necunoscut de participanți la o rețea blockchain ar putea ridica dificultăți în aplicarea normei de bază a domiciliului pârâtului.

Cu toate acestea, pentru moment, dificultățile întâmpinate de instanțele naționale atunci când aplică regulamentul într-un context digital nu sunt atât de diferite de cele care apar într-un context „nedigital”. De exemplu, numărul de sesizări prin care se solicită orientări cu privire la stabilirea locului de executare a unui contract online în sensul articolului 7 din regulament nu este mai mare decât cel referitor la contractele offline. În plus, la fel ca în cazul aplicării regulamentului în domeniul nedigital, CJUE a furnizat orientări utile cu privire la aplicarea normelor regulamentului în cazul conținutului digital.

În concluzie, în această etapă, nici întrebările adresate CJUE, nici deciziile acesteia din urmă, nici datele limitate colectate la nivel național[53] nu permit formularea unor concluzii ferme cu privire la caracterul adecvat al normelor actuale ale regulamentului într-un mediu digital din ce în ce mai extins.

6.2.2. Digitalizarea procedurilor judiciare

În ceea ce privește digitalizarea procedurilor judiciare, Comisia a lucrat în mod activ la digitalizarea sistemelor de justiție, cu un accent deosebit pe cooperarea transfrontalieră digitală în materie civilă și comercială, pentru a asigura accesul neîntrerupt la justiție și o cooperare judiciară armonioasă și eficientă, precum și pentru a reduce întârzierile procedurale, sarcina administrativă și costurile. Acest efort care a culminat cu adoptarea pachetului privind digitalizarea[54] la sfârșitul anului 2023, care a schimbat canalul de

[53] Colectarea de date privind impactul digitalizării conținutului asupra aplicării regulamentului, efectuată în cadrul studiului, a generat rezultate limitate la nivelul Uniunii și la nivel național. Nu este clar dacă acest lucru se explică printr-o lipsă de informații cu privire la aceste cauze sau printr-o lipsă de litigii.

[54] Regulamentul (UE) 2023/2844 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 decembrie 2023 privind digitalizarea cooperării judiciare și a accesului la justiție în cadrul procedurilor transfrontaliere în materie civilă, comercială și penală și de modificare a anumitor acte din domeniul cooperării judiciare și Directiva (UE) 2023/2843 a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2023 de modificare a Directivelor 2011/99/UE și 2014/41/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului, a

comunicare pentru autoritățile judiciare competente pentru 24 de acte juridice (printre altele, regulamentul) cu canalul digital și a instituit un canal de comunicare digitală [punctul de acces electronic european (PAEE)] între persoanele fizice sau juridice și autoritățile competente pentru anumite instanțe de comunicare limitate în materie civilă și comercială, inclusiv procedurile de recunoaștere, de încuviințare a executării sau de refuz al recunoașterii și procedurile legate de eliberarea, rectificarea și retragerea certificatului în temeiul regulamentului. Aceste eforturi merg mână în mână cu intensificarea eforturilor naționale ale statelor membre în acest domeniu, astfel cum se reflectă în tabloul de bord anual privind justiția în UE[55] și în Strategia europeană privind e-justiția pentru perioada 2024-2028 a Consiliului[56].

Pentru a îndeplini obiectivele pachetului privind digitalizarea, Comisia este obligată să adopte o serie de acte de punere în aplicare. În ceea ce privește regulamentul, actul de punere în aplicare trebuie adoptat până la 17 ianuarie 2029 și va viza în principal instituirea unui sistem informatic descentralizat pentru comunicarea dintre autoritățile judiciare competente și integrarea PAEE pentru mai multe procese de comunicare, cum ar fi procedurile de refuz al recunoașterii în conformitate cu articolul 45 din regulament, precum și procedurile legate de eliberarea, rectificarea și retragerea certificatelor. După punerea în aplicare, aceste noi norme vor deveni aplicabile în statele membre până la începutul anului 2031 și vor simplifica și accelera procedurile în materie civilă și comercială cu implicații transfrontaliere.

Pe lângă digitalizarea procedurilor existente prin schimbarea canalului de comunicare prin pachetul privind digitalizarea, o viitoare revizuire a regulamentului ar putea, de asemenea, să analizeze modalități suplimentare de modernizare a funcționării regulamentului. O astfel de modernizare a regulamentului ar putea ține seama de beneficiile digitalizării și ar putea lua în considerare scurtarea diferitelor termene sau îmbunătățirea comunicării dintre instanțe, de exemplu în cazul unor proceduri paralele. Digitalizarea completă a procedurilor judiciare în cazurile în care se aplică regulamentul ar putea fi, de asemenea, explorată.

În concluzie, în acest moment, Comisia nu dispune de date suficiente care să demonstreze caracterul inadecvat al normelor din Regulamentul privind jurisdicția internațională pentru scenariile și tranzacțiile digitale, dar evoluțiile ar trebui să fie monitorizate în continuare îndeaproape. În schimb, o revizuire a regulamentului ar putea investiga posibile modalități de revizuire și simplificare a procedurilor în temeiul regulamentului, ca parte a reformei digitale a sistemelor de justiție civilă, determinată de pachetul privind digitalizarea.

7. OBSERVAȚII FINALE

Pe parcursul celor peste zece ani de aplicare, regulamentul a funcționat bine și, în general, și-a atins obiectivele principale, respectiv îmbunătățirea securității juridice în ceea ce privește stabilirea instanțelor competente în litigiile transfrontaliere și simplificarea mecanismului de recunoaștere și executare a hotărârilor judecătorești.

Cu toate acestea, într-un domeniu care nu a fost abordat pe deplin în reformarea regulamentului, și anume **extinderea normelor de competență la pârâții care nu își au**

Directivei 2003/8/CE a Consiliului și a Deciziilor-cadru 2002/584/JAI, 2003/577/JAI, 2005/214/JAI, 2006/783/JAI, 2008/909/JAI, 2008/947/JAI, 2009/829/JAI și 2009/948/JAI ale Consiliului, în ceea ce privește digitalizarea cooperării judiciare.

[55] Comunicarea din 20 martie 2024 a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Banca Centrală Europeană, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor [COM(2023) 309 final]: Tabloul de bord privind justiția în Uniunea Europeană pentru anul 2023.

[56] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15509-2023-INIT/ro/pdf.

domiciliul într-un stat membru, este necesară o analiză suplimentară pentru a decide dacă o astfel de extindere ar trebui să facă obiectul unei intervenții legislative.

În plus, o serie de noțiuni ar putea fi luate în considerare pentru clarificări sau simplificări suplimentare, pentru a îmbunătăți aplicarea lor în practică. Acesta este cazul mai multor dispoziții care se referă la domeniul de aplicare, cum ar fi **excluderea arbitrajului**, precum și noțiunea de „**instanță**” sau cea referitoare la **măsurile provizorii și de conservare.**

De asemenea, ar putea fi explorată posibilitatea de a simplifica și de a spori în continuare eficacitatea dispozițiilor privind competența judiciară, în special a celor de la **articolul 7 alineatele (1) și (2)**, precum și a celor referitoare la contractele încheiate cu consumatorii. O reflecție similară ar putea analiza dacă **normele privind recunoașterea și executarea** ar putea fi raționalizate și simplificate în continuare.

De asemenea, este necesară o analiză suplimentară pentru a decide dacă instrumentele procedurale necesare pentru a acoperi anumite tipuri de cereri, cum ar fi cele denumite în mod obișnuit **acțiuni colective în despăgubire**, ar putea fi consolidate în continuare prin intervenție legislativă.

În final, ar putea fi analizată posibilitatea de a **îmbunătăți coordonarea dintre regulament și instrumentele internaționale**, precum și **modalitățile de modernizare și simplificare a procedurilor** în temeiul regulamentului, ca parte a **reformei digitale a sistemelor de justiție civilă**.

Prin urmare, Comisia **va iniția o revizuire formală** a regulamentului în vederea evaluării oportunității elaborării unei propuneri de modificare sau reformare a acestuia, în conformitate cu normele privind o mai bună legiferare, în cazul în care concluziile revizuirii vor indica faptul că astfel de modificări sunt necesare și adecvate.